

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8030 Dep
030 Oslo

Oslo, 31.1.2017

Vår ref.: 17/3

Høringsuttalelse fra Norges museumsforbund – Forslag til ny stiftelseslov

Norges museumsforbund er en interesseorganisasjon som representerer naturhistoriske-, kunst- og kulturhistoriske museer og vitensentre over hele landet. Blant disse er museene på det nasjonale museumsnettverket under Kulturdepartementet, de samiske museene under Sametinget, universitetsmuseene og de ulike etatsmuseene under andre departementer. Museene forvalter nær 5 000 kulturhistoriske bygninger, og mer enn 53 millioner fotografier og arkeologiske, kulturhistoriske, kunsthistoriske, naturhistoriske gjenstander som nær 3 536 ansatte skal forvalte, formidle og forske på.

En rekke museer er i dag organisert som stiftelser etter at de gjennom Museumsreformen ble slått sammen til større enheter med et konsolidert museum som overordnet driftsselskap for tidligere selvstendige museer. Mange av de konsoliderte museene har i dag driftsansvar for en kompleks blanding av ulike eierstiftelser, foreninger, eller andre organisatoriske sammenslutninger.

Museene og stiftelsesloven

Norges museumsforbund har med interesse lest forslaget til ny stiftelseslov med et håp om at det kunne ligge endringsforslag som kan forenkle arbeidet med drift og omdanning av den type stiftelser museene består av. Vi har merket oss at det fremmes noen forslag til endringer som også vil kunne komme museumsstiftelsene til nytte, og det er positivt at det foreslås at kravet om åpningsbalanse bør kunne sløyfes.

I forslaget til ny lov er imidlertid de aller fleste nåværende bestemmelsene videreført, og det er ikke tatt høyde for andre typer stiftelser enn den dominerer typen av gaveutdelende stiftelser.

Museumsforbundet mener dette er en svakhet ved forslaget, og at det i loven bør være muligheter for å differensiere mer mellom ulike typer stiftelser uten at dette svekker lovens grunnprinsipper og nødvendig kontrollbehov. Det vil både museenes, og andre mindre stiftelser som ikke forvalter midler som skal deles ut, kunne ha nytte av.

Museenes eierstiftelser består først og fremst eiere av antikvariske bygg og ulike typer samlinger; gjenstander, foto og arkiv. De fleste museene har betydelig offentlig finansiering fra stat, fylke og

kommune, som ofte bidrar med ca. 65 % av inntektene. Driftsselskapet står ansvarlig for å vedlikeholde, bevare og formidle bygg, gjenstandssamlinger og andre verdier som måtte høre til den enkelte eierstiftelse. Det betyr at disse driftsselskapene bruker tilskudd fra det offentlige til å ta vare på noe de formelt selv ikke eier, men har råderett over gjennom konsolideringsavtaler og plikt til å bevare gjennom samfunnsoppdraget de har gjennom tilskuddsbrev fra Kulturdepartementet, politiske styringsdokumenter og som profesjonelle museumsinstitusjoner som arbeider etter ICOMs etiske regler.

I enkelte tilfeller opplever de konsoliderte museene at stiftelsesloven og Stiftelsestilsynet brukes aktivt mot dem i saker der det er oppstått uenighet mellom eierstiftelser og driftsstiftelsen. Disse kan for eksempel dreie seg om hvem som har råderett over gjenstandssamlinger, eller om driftsstiftelsen/-selskapet etter stiftelsesloven har rett til å forvalte gjenstandssamlinger de ikke eier. Museenes eierstiftelser er tett knyttet til bygninger og/eller samlinger av ulike typer gjenstander. I mange tilfeller utgjør også dette stiftelsens grunnkapital. Som regel er det ikke tilstrekkelige midler i stiftelsen i seg selv til å ta vare på gjenstandssamlinger og bygninger etter museumsfaglige prinsipper. Dette dekkes gjennom offentlig tilskudd, egeninntekter og andre typer midler som driftsstiftelsen/-selskapet genererer på annen måte. Dette bidrar ofte til en ubalanse mellom de ulike interessene i og rundt de konsoliderte museene representert ved eierstiftelsene, som ofte består av frivillige historielag eller foreninger, og den profesjonelt drevne driftsenheten. Eierstiftelsene kan i ytterste konsekvens få vetorett overfor bruk av offentlige midler i de konsoliderte museene.

Norges museumsforbund mener at det i slutføringen av arbeidet med ny stiftelseslov bør ses på to forhold i lovforslaget som rammer museene unødig; regnskaps- og revisjonsplikten og omdanning av stiftelser.

Regnskaps- og revisjonsplikt

I forslaget drøfter man om det kan vurderes å gjøre unntak fra regnskapsplikten i små stiftelser, men dette ønskes opprettholdt, ikke minst fordi utvalget foreslår å beholde revisjonsplikten for alle stiftelser. Norges museumsforbund mener at det er viktig å ha kontroll med verdier og bruk av offentlige midler i museene, men er av den oppfatning at en streng regnskaps- og revisjonsplikt for hver enkelt stiftelse i de konsoliderte museene bidrar til unødig ekstraarbeid og kostnader dersom alt skal utføres av statsautorisert revisor. I mindre stiftelser, som ikke er gaveutdelende, må dette kunne forenkles noe for å stå mer i forhold til det som skal kontrolleres.

Mange konsoliderte museer har et stort antall små eierstiftelser å forholde seg til, med alle de formalkrav til styrer, regnskapsplikt og revisjon som ligger i lovens krav. For museenes eierstiftelser vil regnskapet ikke gi noe dekkende bilde av økonomien knyttet til stiftelsene all den tid midlene som brukes til forvaltningen av stiftelsenes samlinger vil ligge utenfor stiftelsene i driftsselskapet. Det vil i de konsoliderte museene være driftsselskapets regnskap og revisjonen av dette som vil kunne si noe om totalbildet og soliditeten i den driftsenheten stiftelsen inngår i. En helhetlig revisjon av det overordnede driftsselskapet vil også måtte revidere forholdet til underliggende stiftelser, og bør kunne dekke dette behovet mer samlet. Vi ber derfor om at dette vurderes på nytt i slutfasen av arbeidet med loven.

Omdanning av stiftelser

Mange av museene opplever at terskelen for å få gjort om eller slått sammen eierstiftelser med driftsstiftelsen, eller samlet dem i mer håndterlige formater, er så høy at den blir vanskelig å forsere.

Norges museumsforbund har merket seg at utvalget foreslår at omdanningsretten kan legges til stiftelsens styre i større grad, men at man foreslår at Stiftelsestilsynet fortsatt skal godkjenne omdanningsvedtak. Vi kan ikke se at forslaget til ny lov vil innebære noen forenkling som kan bidra til å gjøre det enklere å foreta omdanninger av museenes stiftelser, eller at man har tatt høyde for at behovene i ikke pengeutdelende stiftelser skiller seg fra større pengeutdelende stiftelser. Norges museumsforbund ber om at lovutvalget legger inn bestemmelser som skiller tydeligere i kravene for ulike typer stiftelser.

Norges museumsforbund vil avslutningsvis understreke at de foreslåtte endringene i forslaget til ny stiftelseslov vil ha mindre betydning for museene og andre tilsvarende mindre stiftelser. Vi mener at en forenkling av prosedyre når det gjelder omdanning eller eventuell oppløsning av denne typen mindre stiftelser burde vært lagt inn i lovteksten.

Med vennlig hilsen

Ivar Gunnar Braaten (sign)
styreleder

Liv Ramskjær
generalsekretær

